

NOVA SLOVENSKA ZAVEZA

Pred usodno odločitvijo

Politična epistola slovenskim izvorno demokratičnim strankam

Politika slovenskega demokratskega desetletja stoji v znamenju provizorija. Provizorni značaj ji daje odsotnost bistvene politike. Bistvena politika zahteva rešitev slovenskega zgodovinskega vprašanja. Dokler to vprašanje ne bo dobilo absolutne prioritete, se bo politika države Slovenije gibala na ravni začasnosti in prividnosti.

Provizornost slovenske politike je neposredna posledica vloge, ki jo v državi igrajo sile komunističnega nasledstva ali sile kontinuitete. Sestop v bistveno politiko bi tem silam onemogočil uresničitev njihovega drugega projekta v zgodovini naroda - celostno polastitev vzvodov oblasti v okviru demokratičnih institucij države.

Z zadrževanjem politike v mejah provizorija je kontinuiteta preprečila, da bi se pokazala in razgalila njena osnovna danost. To, kar kontinuiteto najbolj določa, je krivda. Kontinuiteta je neizbrisno in neločljivo povezana s krivdo. Kontinuiteta je z vsemi, ki gravitirajo v njeno območje, vpletena v krivdo. Če bi krivda kontinuitete dobila eksplicitno podobo, če bi vstopila v prostor družbene zavesti z vsemi moralnimi, kulturnimi in političnimi razsežnostmi, če bi bila vloga, ki jo je v zgodovini odigrala, v narodovih dokumentih izpisana z odprtim besedilom, bi bilo nemogoče, da se ne bi znašla v vrtincu med svojo resničnostjo in svojimi ambicijami.

Krivda komunistične kontinuitete stoji na štirih dejstvih. Ta dejstva so: prvič, boljševidiška revolucija in državljanska vojna z začetnim terorjem komunistične gverile in izključevalno polastitvijo pravice do rezistence; drugič, serija množičnih ubijanj Slovencev in drugih nasprotnikov komunizma, ki so dosegla vrhunec v povojnem genocidu slovenske domobranske vojske; tretjič, ustvarjanje razmer, zaradi katerih so morali zapustiti domove zavestni nosilci demokratične kulture in civilizacijske zavezanosti; četrtič, polstoletna odprava civiliziranih norm človeškega soobstajanja z ukinitvijo človekovih pravic in uvedbo totalitarnega režima. To je krivda, ki s svojo velikostjo presega sleherni slovenski izkušnjo, krivda, ki se strmo dviga nad vso narodovo zgodovino. Njena neznansko izsiljuje vprašanje: Kako je to krivdo sploh mogoče nositi? Iz katere snovi morajo biti ljudje, da so jo v stanju nositi?

V našem času pa je prav te ljudi dohitela zgodovina. Dohitela jih je v podobi lobanj, ki so se začele valiti iz zemlje, pa tudi z možnostjo, da Evropa postavi vprašanje, kako si država, ki nima moči, da bi se soočila s svojimi zločini, zamišlja obstojanje v njenem okviru. Lahko bi rekli, da je prišel čas, ki je obetal izsiliti resnico.

Pred kontinuiteto se je pot razcepila v dve smeri. Najprej bi izziv časa lahko razumela tako, da ji ukazuje povratek v narodovo skupnost. Lahko bi se odločila, da svojo krivdo sprejme takšno, kakršna je, in se potem osvobodjena vključi v narodovo duhovno, kulturno in politično življenje. Svojo pripravljenost, da to storijo, bi ljudje kontinuitete mogli pokazati tako, da bi dosegli, da državni zbor sprejme tri besedila, izjavo o komunistični revoluciji,

državlanski vojni in totalitarni državi, zakon o genocidu in zakon o eksodusu. Ta besedila bi imela veljavo samo tedaj, če bi jih vodilo načelo, da morajo govoriti resnico, nič drugega kot resnico in vso resnico. Šele takšna bi mogla normalizirati ravnostezje, ki ga je porušil komunistični poseg v narodovo zgodovino. Na tem temelju bi se vzpostavila narodova enotnost, brez katere smo v nevarnosti, da nas bo pogoltnilo razburkano morje nepredvidljive prihodnosti.

Odločitev, ki smo jo tu predstavili, bi lahko prišla iz človeškega refleksa krivde, ki je tako velika, da je nemogoče, da se je kontinuiteta ne bi zavedala. S totalno manipulacijo je sicer dosegla, da krivda ni mogla spregovoriti z avtentičnim jezikom, a v sebi njeni pripadniki vedo, da so pred narodovo zgodovino zaznamovani s krivdo.

Imajo sicer oblast, v rokah imajo predsedstva vseh najvažnejših institucij države, imajo večino v državnem zboru, pod njihovim vplivom je večina organizirane civilne družbe, a pri vsem tem vedo, da je na njih krivda. Pri vsej spretnosti in pretkanosti in uspešnosti vedo, da so moralno in politično v podrejenem položaju pred silami avtentične demokracije. Spričo velike zgodovinske zadolženosti bi torej upravičeno pričakovali, da bo čas, ki jih je dohitel, tudi čas velikega samo-spraševanja.

Toda odločili so se drugače. V režijskih kabinah kontinuitete je bil sprejet sklep, da bodo izziv zgodovine sprejeli in ga izkoristili za velikopotezno dejanje: sklenili so, da bodo s krivdo enkrat za vselej opravili, ne da bi jo priznali. Pred nami je čas vrhunske manipulacije. Njena faktura je že znana: razkrili so jo nastopi predsednika države, predsednika državnega zbora in predsednika vlade. Aktivirane so bile ideološke advokatske pisarne, ki opravljajo posle za kontinuiteto: ene so svoje izdelke že objavile, druge jih pripravljajo. Spet smo priča pretkanemu in nesramnemu izrabljanju jezika. Neženirano se uporabljajo stare agitpropovske iznajdbe. Spet je resnica žaljena - mogoče še nikoli tako - spet so žalitve zavite v belo in mehko vato. Vse kaže, da so si za vodilo vzeli ukaz iz Lampedusovega romana iz pred pol stoletja: Vse spremeniti tako, da se ne bo nič spremenilo. Vse narediti tako, da se ne bo nič naredilo.

Zakaj vam o vsem tem pišemo? Zato, ker smo v tako kritičnem trenutku na poti našega vračanja k sebi; zato, ker vstopamo v čas, ki terja skrajno prisebnost. Nikakor ne mislimo, da bi vi njihove načrte lahko preprečili. Tega ne morete. Lahko pa naredite nekaj drugega. Lahko se odločite, da pri njih ne boste sodelovali. S tem boste naredili nekaj komaj predstavljivo velikega. Dosegli boste, da bo njihova manipulacija zgrešila pglavitni cilj: da se ne bo spremenila v konsenz prevaranega naroda. Dosegli boste, da bo sedanja manipulacija, kljub svoji virtuozi dognanosti, ostala prazna manevrska vaja nekkih sil, ki jih je zgodovina že zdavnaj premagala, sedaj pa umetno odlašajo še svoj politični konec. Radi bi vas opozorili - to delamo zato, ker smo zaradi svojega zgodovinskega angažmaja tako zainteresirani

Slovenski utripi

ZA IZSELJENCE ENAKO

DZ je najprej s 44 glasovi proti sed. im (51 navzočih) potrdil proračun za prihodnje leto, zatem pa s 45 glasovi proti osmim (55 navzočih) še proračun za leto 2003.

Branko Kelemina (SDS), Alojz Sok, Andrej Bajuk, Janez Drobnič (vsi NSi) in Sašo Peče (SNS) so poudarili, da proračuna ne bodo podprli. Bajuk je obžaloval, da se je slovenska vlada odločila, da se noče soočiti z realnostjo dogajanja v slovenskih javnih finančah. Njegov strankarski kolega Drobnič se je prav tako izrekel proti obema proračunoma, „ker gre politika, ki jo vodi sedanja vlada, v napačno smer“.

Podpora pa sta proračunu izrazila dva poslanka LDS, Rudi Moge in Ciril Pucko žalostnega spomina. Janez Podobnik pa je povedal, da bo poslanska skupina SLS+SKD predlog proračuna za leto 2003 podprla.

Potem ko so poslanske skupine predstavile svoje ocene predloga proračuna za leto 2003, je minister Rop opozicijskim poslancem očital, da s svojimi očitki širijo pesimizem. Janez Drobnič (NSi) se je ob

ministri trditvi, da imamo v Sloveniji zelo konkurenčno davčno okolje, vprašal, zakaj torej nimamo več tujih vlaganj.

Pri obravnavi proračuna so zavrnili kar 41 od skupno 49 dopolnil. Najvažnejše za nas je zavrnitev državnega zbora o povišici sredstev za Slovence po svetu. Kaj pomaga resolucija o Slovencih po svetu, če pa končno iz vsega zatrdjevanja, da bodo skrbeli zanje, ni vse skupaj nič!

NEKAJ BO DOBILA SLOVENIJA

Predstavniki petih naslednic nekdanje SFRJ so se na prvem delovnem sestanku skupnega odbora za diplomatsko-konzularno premoženje nekdanje Jugoslavije v Zagrebu dogovorili, da bodo naslednice do konca leta prevzele prvih pet od skupno 108 poslopij veleposlaništev, konzulatov ter rezidenc nekdanje skupne države. Dogovorili so se, da Slovenija do konca leta prevzame poslopje veleposlaništva v Washingtonu, Hrvaška veleposlaništva v Parizu, ZRJ rezidence v Parizu, Makedonija konzulata v Parizu, BiH pa poslopje veleposlaništva v Londonu.

Sporazum Vatikan-Slovenija pred podpisom

Pogajalski skupini vlade in Svetega sedeža sta končali usklajevanje besedila t. i. vaticanskega sporazuma oziroma prvega mednarodnega sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem.

Vlada je v četrtek, 6. decembra, sprejela besedilo sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. Člani vlade na besedilo dokumenta niso imeli bistvenih vsebinskih zadržkov, so pa proti glasovali trije ministri iz vrst Združene liste.

S sporazumom se bo seznanil tudi odbor DZ za zunanjo politiko, predvidoma prihodnji teden naj bi dokument parafirali, nakar bo ta predložen tudi na vpogled javnosti.

Dokument formalizira in utrjuje ustavno načelo ločitve Cerkve od države in obenem nedvoumno opredeljuje razmerje med slovenskim pravnim redom in kanonskim pravom, pri čemer je slednje podrejeno pravnemu redu RS. Da bi odpravili kakršnokoli senco dvoma, bo sporazum predložen tudi v presojo ustavnemu sodišču.

Vladna pogajalska skupina je vladi predlagala, naj sporazum sprejme, saj je prepričana, da so nadaljnje pogajalske možnosti izčrpane. Sveti sedež je nekatere izboljšave sprejel; ne sicer vseh, vendar pa tiste, za katere je slovenska stran menila,

da so pomembne.

Izrecno podrejenost kanonskega prava v sporazumu sicer ni navedena, a po besedah predstavnika vlade sporazum ne dopušča nobenih dilem v primeru kolizije med kanonskim pravom in pravnim redom RS - v takšnem primeru namreč prevlada slovenska zakonodaja, kar naj bi bilo potrjeno tudi s strani predstavnikov Svetega sedeža.

Besedilo t. i. vaticanskega sporazuma je ena od najbolj „vročih tem“ v koaliciji, posebno za LDS in ZLSD. Doslej so predstavniki SLS + SKD večkrat poudarili, da bo stranka podprla stališča, ki bodo usklajena med vladno komisijo in RKC. Sklenitev sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem podpirajo tudi v koaliciji Slovenija.

Predstavniki cerkve so želeli čimprejšnjo potrditev sporazuma oziroma njegovo ratifikacijo v državnem zboru. Kaže, da bi tudi premier Drnovšek želel, da bi bila zgodba o sprejemanju sporazuma čim prej zaključena. Pred mesecem in pol, ko je bil v Sloveniji vaticanski državni tajnik kardinal Angelo Sodano, sta s premierom Drnovškom soglašala, da bi bil sporazum lahko „kmalu sprejet“.

Kot so pravkar sporočili z vladnega urada za informiranje, bo direktor vladne službe za zakonodajo Matjaž Nahtigal z apostolskim nuncijem Edmondom Farhatom danes, v ponedeljek popoldan, podpisal sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. Parafiranje sporazuma bo v Liceju na Prešernovi 25 (Radio Ognjišče).

Tekst sporazuma glej na strani 4.

za rešitev slovenskega vprašanja - na to, da bi se, če bi se vdali glasovom, ki vam obljublajo dokončno rešitev nekega velikega vprašanja, a hkrati prikrivajo njeno

Nad. na 3. str.

STRAN 4:

Besedilo sporazuma

Naša skupnost živi

V četrtek, 29. novembra, je **Zveza slovenskih mater in žena, odsek Ramos Mejía**, priredil „**Predbožično srečanje v kuhinji**“. Vodila ga je predsednica krajevnega odseka **Pavla Škraba**, kulinarično predstavitev pa je nudila **Helena Gričar** in sicer pripravo slovenskih potic.

V soboto 1. decembra je bila v cerkvi Marije Pomagaj **molitvena ura za name- ne prvih sobot**.

Prav tako v soboto je bil v Slovenski hiši **zaključek Jegličeve šole ABC** po slovensko.

Isti dan zvečer je bil na Pristavi **zaključek Prešernove šole in prihod sv. Miklavža**.

Tudi Rožmanova šola v San Martinu je imela isto soboto **sklepno prireditev s prihodom sv. Miklavža**.

V nedeljo, 2. decembra je bil v župniji Marije Kraljice v Slovenski vasi **slavnostni sprejem prvega slovenskega škofa v Argentini** **patra Andreja Stanovnika**, nato pa je bila sv. maša.

Isti dan je bilo v **Rožmanovem domu vsakoletno srečanje**. Pričelo se je z mašo za ustanovnega člana **Jožeta Reparja**, sodelavca **Jožeta Skeleta - Iztoka** in stanovalca **Franca Žnidaršiča**. Nato je bilo skupno kosilo.

V Carapachayu je bil isti dan **zaključek Jurčičeve šole**. Nato je prišel **sv. Miklavž**.

Prav tako isti dan je bila v Slomškovem domu otroška igra „**Grdi raček**“ v izvedbi **Slomškove šole** in v režiji **Andrejke**

Vombergar Štrfček.

V Našem domu v San Justu pa je bila **zaključna prireditev Balantičeve šole**. Pri nedeljski sv. maši je bil spomin na 80. rojstni dan **Franceta Balantiča**. Popoldne pa je bila šolska prireditev z **video predstavo praznovanja 50 let obstoja Balantičeve šole**. Nato je prišel **sv. Miklavž**.

Po naših krajevnih domovih so bile na prvi petek v decembru **svete ure**.

V sredo, 5. decembra je imela **Zveza slov. mater in žena** svoj redni mesečni sestanek, ki ga je vodila predsednica **Pavli- na Dobovšek**.

Isti dan je bila **seja tiskovega referata Zed. Slovenije** z urednikoma tednika Svobodna Slovenija **Tinetom Debeljakom** in **Tonetom Mizeritom**.

V soboto, 8. decembra je bilo v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj **prvo sv. obhajilo naših otrok**.

V nedeljo, 9. decembra je bil v Slovenski hiši **občni zbor mladinskih organizacij**.

Popoldne je bilo **zaključno srečanje mladcev in mladenk** na Pristavi. Ob koncu pa je še mlade presenetil **sv. Miklavž**.

Isti dan zvečer je v Slomškovo dom v Ramos Mejiji **prišel sv. Miklavž**.

Stenski koledar 2002 z barvnimi fotografijami Slovenije je že izšel. Na razpolago je v Dušnopastirski pisarni, pri vseh poverjenikih in v Slogi.

D-ova za tisk. ref. Zedinjene Slovenije

Iz življenja v Argentini

Tone Mizerit

Uboga Argentina res nima oddiha. Udarci slede drug drugemu in nihče si ne opomore od prejšnjega, ko ga že zadene nov. Tako potekajo naši težki dnevi.

PRI SKLADU SO REKLI NE

Mislím, da danes tudi najbolj izvedeni strokovnjaki ne vedo, kakšno zdravilo bi predpisali za argentinsko bolezen. Vsak stvarjen ukrep, ki naj bi napravil red v tem kaosu, bi bil tako krut in boleč, da se nobeden od „zdravnikov“ noče izpostaviti in ga nakazati. Istočasno pa je skrajno nevarno pustiti stvari, da tečejo naprej tako kot doslej, ker vodijo v neizbežno pogubo.

Ne „blindaje“ ne „canje“ nista rešila problema. Ta zadnji ukrep, ki ga je podvzel Cavallo, se je sicer zelo pozitivno izkazal. Vlada je v prejšnjem tednu dopolnila zamenjavo dolga na domačem finančnem trgu. Kar 55.000 milijonov dolarjev bonov visokih obresti (do 14%) so zamenjali za nove, katerih obresti ne presegajo 7%. Ko pa bi morali sedaj izpeljati isti postopek na mednarodni ravni, je zadržanje Mednarodnega denarnega sklada (FMI) zmešalo vladne štrene.

Že pred časom smo pisali o 1.260 milijonih dolarjev, ki naj bi jih Fond dostavil Argentini v letošnjem decembru (glej tudi Pisma bralcev na str. 4). Pa so se v Washingtonu odločili, da tega denarja ne pošljejo. Z drugimi besedami: država nima več kredita niti pri FMI. Kot odmev na ta korak je dostavo že obljubljenih vsot ukinila tudi Medameriška razvojna banka (BID) in še Španija za dodatnih 1.500 milijonov.

Dvojen pogled upoštevamo ob tem. Prvo: vzrok in zadržanje FMI, in drugo: posledice za Argentino.

Verjetno ni v Washingtonu prevladala le nasičenost nad nenehnimi prošnjami Argentine za dodatna posojila in tudi ne samo neprestano izneverjanje obljubljenim ciljem. Dodatno je pri odločitvah vplivalo tudi zadržanje sedanjega ministra Cavalla, ki je podvzel vrsto ukrepov brez predhodnega posvetovanja in celo brez dostojnega obveščanja. Tudi kak negativen komentar je bilo slišati s strani ministra napram Skladu. Sploh je razmerje med ministrom in sedanji- mi funkcionarji v Washingtonu zašlo v krizo.

Za Argentino pa so posledice odločitve katastrofalne. Najprej in konkretno: v mese- cu decembru mora država plačati 2.200 milijona dolarjev obresti zunanega dolga. In nato še dodatnih 2.600 med prihodnjim januarjem in februarjem. Vlada je bila mirna, ker je računala na obljubljene fondе. Sedaj je vse v zraku. Cavallo je sicer rekel, da je vedno kak izhod, a dejansko se država nahaja pred nezmožnostjo plačevanja zunan- jih obveznosti.

Ostane res še možnost seči po deviznih rezervah. A to je posebno nevarno, ker zakon konvertibilnosti obvezuje državo, da ima enako količino dolarjev kot je pesov v denarnem obtoku. A tudi temu se je na nek način vlada že izneverila, ker je začela zamenjavati bankovce z dolarskimi boni, kar pa ni isto. Po tej poti se le še globje potapljamo v močvirje. Namig, da bi segli po fondih privatnih pokojninskih skladov, pa je doživel izredno negativno reakcijo.

Druga plat tega problema pa je dejanska nezmožnost izpeljati zamenjavo dolga na mednarodni ravni v bojnem starju s Fon- dom.

PODAJMO SI ROKE

Vlada je hitro spoznala, da po poti spopa- da ne bo prišla nikamor. Predsednik je torej naročil ministru, naj pohiti v Washin- gton in pokadi pipo miru s tamkajšnjimi funkcionarji. To je Cavallo res storil in potem kazal vesel, prav srečen obraz, kot da bi vde vse urejeno. Res so se stvari nekoliko

pomirile, a do zaključka našega lista ni bilo govora o kakih pošiljkah denarja. Brez denarja pa je položaj obupen. Kompromis mi- nistra se nanaša na dodatno znižanje državnih stroškov v višini 4.500 milijonov dolarjev, kar je vlada že pričela pripravljati. Kaj pa reaktivacija?

Je pa še druga plat zvona. Argentina ne potrebuje fondov le za plačevanje zunan- jih obveznosti. Potrebuje jih zlasti za gospodar- ski razmah, ki ga nikakor ne more izpeljati. Tri leta recezije so pustila za sabo hudo opustošenje ekonomije. Le močne injekcije fondov bi mogle pozdraviti tega bolnika. Kako jih pričakovati, če je celotni položaj popolnoma nestabilen.

Položaj pa je tak kot je tudi zaradi absolutne politične nejasnosti. Ko je vladal predsednik Menem, stvari res niso šle, kot bi morale, a vsakdo je vedel, kdo vlada in kakšen je položaj. Od nastopa Povezave pa je vse zašlo v slepo ulico. Med notranjim pripravanjem vladnih strank, odstopom podpredsednika in dejanskega prehoda radikalo- lov in frepasištov v aktivno opozicijo je vlada ostala brez temeljev. Kdo bo v takem položaju investiral v državi, ki sploh ni privlačna, ker je nazadovala, medtem ko je ves svet rastel.

Lahko rečemo, da se vlada zaveda te slabosti, saj je večkrat poskušala doseči razne sporazume tako znotraj lastnih strank kot s peronistično opozicijo. To je nujno potrebno, ker se zadevni zakonski teksti nenehno zatikajo v parlamentu. A po drugi strani vlada išče soglasja le v teh primerih, v ostalem pa dela kar po svoje.

Tudi ob zadnji napovedi koncertacije se je zgodilo nekaj podobnega. Napovedali so splošno debato in iskanje skupnih točk, pa se je vse razblinilo kot megla v sončnem dnevu. Šele ko je odločitev Sklada udarila vlado po glavi, se je znova začela kampanja za splošni dogovor. To pa je zelo težaven posel, vendar nujno potreben, ker brez soglasja že ni mogoče podvzeti nobene stvarne in dolgoročne politike. Kratkoročnih ukrepov, ki so pa bolj negativni kot uspešni, smo pa že sili.

ZA NARODOV BLAGOR

Katoliška hierarhija že dolga leta vztrajno ponavlja, da kje kriza predvsem moralna. To se jasno vidi prav v sedanjem položaju, kjer se skupni blagor izgublja v morju osebnih interesov. Vsak politični veljak ali funkcionar gleda predvsem, kako bi se okoristil in si zagotovil večji delež oblasti za danes in zlasti za jutri.

Le v tej luči moremo razumeti, da peronizem poriva naprej vprašanje zakona acefali- je. Ko je najbolj potrebno, da se ojači predsednikova figura in funkcija, je brez smisla debatirati o nasledstvu, ki je ustavno zagotovljeno. A prav temu namenu odgovarja poizkus, da bi podaljšali redno zasedanje parlamenta. Vlada ima v načrtu sklic izred- nega zasedanja. A v tem primeru bi se v izrednem obdobju obravnavali le osnutki, ki jih predloži vlada; zadeva acefalije bi morala počakati do prihodnjega aprila. Če pa parla- ment okliče redno zasedanje, je osnutek možno predstaviti vsak hip.

Ima pa De la Rúa v tem vprašanju zani- mivega zaveznika. Bivši predsednik Carlos Saul Menem je prav tako zainteresiran, da se sedanja predsedniška doba mirno konča leta 2003. Če bi po kakem novem zakonu acefalije sklicali predhodnje volitve, bi se Menem znašel pred dejstvom, da na tekmo še ni pripravljen. Potrebuje teh dodatnih 18- 20 mesecev, da izpelje svoj načrt povratka na oblast. Zato se bo tudi trudil, da De la Rúa ne bo strmoglavil prezgodaj. Je tudi v tem razlaga, da je na svobodi in da je njegov sodni postopek prešel v roke drugega sod- nika?

Kaj bo z vojnimi grobišči?

Odkrivanje vedno novih povojnih grobišč, ki so bila doslej prikrita, je v slovenski javnosti sprožilo številna vprašanja. Državni zbor in vlada sta se po dolgoletnem zavlačevanju in sprenevanju dejavnije lotila reševanja problematike, (zgleda da pod pritiskom Evrope). Vlada je novembra končno sprejela posebno izjavo, s katero izraža svoje obžalovanje tragičnih dogodkov iz polpretekle zgodovine in zavezo, da na civiliziran način prispeva k ureditvi temnih strani iz narodove zgodovine, v drugo obravnavo v DZ pa je konec novembra poslala predlog zakona o vojnih grobiščih skupaj s predlogi amandmajev vlade.

Državni sekretar na ministrstvu za delo Franc Žnidaršič je dejal, da se s predlogom zakona in vladnimi amandmaji umrlim vra- ča človeško dostojanstvo, v pietetnem smi- slu naj bi se poskrbelo za njihova grobišča in znamenja na njih, na državne stroške naj bi se uredilo, kar je bilo do zdaj zamolčano.

Glavni namen predloga zakona je celo- vita in enotna ureditev varstva grobišč vseh med vojno ali zaradi vojne umrlih oseb. Z njim naj bi med drugim določili enoten sistem obeleževanja, varstva in vzdrževanja vojnih grobišč. Varstvo vojnih grobišč v smislu obravnavanega predloga zakona za- jema varstvo vojaških grobišč, grobišč um- rlih pripadnikov tujih armad na ozemlju Slovenije, grobišč žrtev vojne ali oseb, ki so bile v nasprotju z načeli in pravili pravne države po uradnem koncu 2. svetovne voj- ne pobite s strani organov ali predsta- vnikov oblasti na ozemlju Slovenije, ter varstvo vojnih grobišč v tujini.

DZ je ob prvi obravnavi med drugim sprejel stališče, naj vlada kot predlagateljica naredi analizo obravnave podobnih grobišč v evropskih državah. Odgovore so dobili iz Finske, Francije, Italije in Nor- veške, ki ne skrbijo in ne prispevajo sreds- tev za grobišča sodelavcev okupatorjev. Vendar ti grobovi niso bili prikriti kot v

Sloveniji. To je temeljni razlog, da predla- gani zakon rešuje omenjeno vprašanje dru- gače, je poudaril Žnidaršič. Temeljni pro- blem je ta, da se usmrčenim ni priznalo groba v pietetnem smislu in svoji niso vedeli, kje so pokopani njihovi bližnji. Pred- log zakona upošteva tudi zamolčana gro- bišča pripadnikov tujih armad in vojaških formacij, npr. četnikov in ustašev, ki so bili po 2. svetovni vojni na ozemlju Slovenije pobiti v zunajsondnih pobojih.

Eden izmed amandmajev določa bese- dilo posvetilne narave, ki naj se na vojaških grobiščih, razen na grobiščih pripadnikov tujih armad, glasi: „Padel(i) v vojni, Repu- blica Slovenija“, na grobiščih žrtev vojne: „Umr(i) kot žrtev (žrtve) vojne, Republika Slovenija“, na grobiščih žrtev vojne - po vojni usmrčenih oseb pa: „Umr(i) kot žr- tev (žrtve) vojne in revolucije, Republika Slovenija“. Na vojnih grobiščih niso dovo- ljene označbe, besedila ali simboli, ki pove- ličujejo in slavijo pripadnost ali sodelovan- je z nacifašističnimi silami ter nacistično ali fašistično pripadnost pokopanih oseb (kaj pa komunistično??? op. ur.). Predlaga- telj je vztrajal pri besedilu, ki ne bi ne danes ne v prihodnje spodbujal spora med različno mislečimi državljani v naj-širšem smislu. Po dosedanjih izkušnjah pri posta- vitvi tovrstnih spominskih obeležij, plošč in spomenikov so napisi lahko vse prej kot strpni. „Z zakonom ne želimo obvezno spremeniti dosedanjih napisov, razen če njihovo vsebino zakon prepoveduje,“ je pojasnil Žnidaršič.

Prihodnje leto naj bi končno po vseh zapletih končali urejanje spominskega par- ka Teharje (za dokončanje investicije je predvidenih 80 milijonov tolarjev), za ure- janje spominskega parka Kočevski Rog pa prihodnje leto deset milijonov tolarjev in za leto 2003, ko naj bi ga dokončno uredili, 40 milijonov tolarjev.

Po STA

Slovenci v Argentini

SLOVENSKA VAS - LANUS

Sprejem novega škofa

Preteklo nedeljo, 2. decembra, so rojaki iz Slovenske vasi pripravili poseben sprejem novoimenovanemu škofu Andreju Stanovniku.

Škof Stanovnik, ki je prvi v argentinskem episkopatu iz slovenske družine, se je namreč rodil in tudi prve šole opravil v tej slovenski skupnosti na jugu Velikega Buenos Airesa. Tam živita še njegov brat in sestra z družinama. Zato ga imajo „vaščani“ za „sosedo“. In tako so mu tudi zapeli „Dragi сосед, bod' pozdravljen...“.

Ob vhodu v cerkev ga je v imenu krajevne skupnosti pozdravil Vinko Glinšek, po opravljeni daritvi pa še Lučka Mehle v imenu mladine in dr. Andrej Fink v imenu farne skupnosti. Ves obred je bil svečan in novi škof se je v nagovoru zahvalil za sprejem in se priporočal v molitev. Hvaležno se je spomnil tudi že umrlih staršev in vzgojiteljev v slovenskih tečajih, ki so mu

vlivali vero in slovensko zavest.

Opoldne je bilo v društvenem domu tudi skupno kosilo, tipični argentinski asado, po katerem se je škof Stanovnik še dolgo zadržal v pogovoru z rojaki-sovaščani. Celotne slavnosti se je udeležilo tudi precej rojakov iz drugih naselbin, in tudi predsednik osrednjega društva Zedinjena Slovenija, Tone Mizerit.

V petek pred to slovesnostjo pa je škof obiskal svoje nekdanje prijatelje, ki se v petkovih večernih urah zbirajo in igrajo nogomet. Škof Stanovnik se je tudi udeležil igre in pokazal, da ni izgubil kondicije iz tistih časov, ko se je pridno in zelo uspešno podil za žogo na slovenskih igriščih po Buenos Airesu, saj se ga vsi spominjajo kot izvrstnega nogometaša.

Novi škof bo posvečen med njemu zaupanimi verniki 16. t.m. v Reconquisti, na severu province Santa Fe.

FRANC LOBNIK:

OJ, TI SPOMINI (4)

Med njimi so bili tudi slovenski mornarji. Po dveh mesecih so nas prepeljali v Eboli, kjer je bila velika angleška vojaška baza. Dali so nam stare angleške uniforme in smo opravljali razna dela, največ kot straža proti vsiljivim Italijanom. Kmalu smo se preselili v znani Lamie Camp blizu Neaplja, kjer je že bilo večje število Slovencev in četnikov. Skupaj nas je bilo nad tisoč, razdeljeni pa smo bili v čete in bataljone. Imeli smo tudi slovenske oficirje, komandant pa je bil polkovnik Perhavec, bivši mariborski lekarnar. Med slovenskimi oficirji so bili Bradaška, Pirnat, Bat in drugi. Naš kurat je bil delaven duhovnik Ignacij Kunstelj, pravoslavni pa so tudi imeli svojega duhovnika. V taborišču smo opravljali razna vojaška opravila. Na straži je le malokdo imel puško, večinoma smo imeli le bat, pač po angleški navadi. Ni nam bilo slabo, mučila pa je negotovost, kaj bo z nami. Že v taborišča *Gruma-Apula*, Eboli in posebno v Lamie Camp so prihajale razne komisije in angleški generali, pa o njihovih namenih in vtisih nismo nikoli ničesar izvedeli, najbrž niti ne naši oficirji. Domnevali smo, da nas imajo Angleži za rezervo, kajti še vedno je bila nevarnost za vojsko, po drugi strani pa tudi upanje mnogih, da bo prišlo do spopada Anglo-Amerikancev s Titovo vojsko zaradi tržaškega ozemlja. V tem primeru bi nas potrebovali, kaj drugega si nismo mogli misliti. V Lamie Campu so nas obiskale razne južnoslovanske osebnosti, ki so bile na visokih položajih pred vojno, med njimi tudi bivši minister dr. Miha Krek, ki nas je tolažil, da smo se znašli v tunelu, iz katerega še ni izhoda.

Meseca oktobra, ko že ni bilo več ne-

varnosti spopada, saj je bila blizu mirovna pogodba med Italijo in Jugoslavijo, so Angleži začeli odhajati iz Italije. Nas so ponovno odpeljali in smo se spet znašli blizu mesta Bari v manjšem kraju Trani, kjer smo zasedli italijanske kasarne, v katerih je bilo že več begunskih skupin. Bilo je tudi okoli 150 Slovencev, nekaterih z družinami. Mnogo fantov iz naše skupine je med tem odšlo v domovino, ker jih je premoglo domotožje. Kljub temu nas je ostalo nad 500 in smo slednjič postali civilni begunci kot toliko drugih Slovencev. V taborišču Trani je spet zcvetelo kulturno in športno življenje. Versko oskrbo nam je najprej dajal lazarist Ciril Demšar, za njim pa duhovnik Stanko Skvarča.

V začetku leta 1948 se je začelo izseljevanje beguncev v čezmorske države. Iz tega taborišča se jih je največ prijavilo za Argentino, posamezniki so odšli pozneje v ZDA, Kanado in Avstralijo, le nekateri pa so ostali v evropskih državah. Blizu Trani v mestu Barletta je bilo drugo begunsko taborišče, v katerem je bilo kakih 250 slovenskih beguncev, med njimi številne družine. Spoznali smo se z njimi, posebno na vožnji v Argentino, in nekaj naših fantov se je srečno poročilo z dekleti iz tega taborišča.

Dne 5. maja 1948 smo se odpravili na pot, najprej v Bagnoli blizu Neaplja, potem z vlakom v Nemčijo in smo se v bremenskem pristanišču vkrcali na ladjo. Dne 23. maja smo prispeli v Argentino, kjer se je začelo zame novo poglavje in novo življenje.

Tako končuje Franc Lobnik svojo življenjsko odisejo z vzdihom: Oj, ti spomini! Pogovarjal se je Ivan Žnidar

SLOMŠKOV DOM

Zaključek šolskega leta

V nedeljo, 25. novembra je šola A. M. Slomška imela slavje ob sklepu šolskega leta. Že nedeljska maša je bila posvečena šolarjem, saj so z ubranim petjem tudi sodelovali (vodstvo Pavel Erjavec, orgle Anka Savelli Gaser). Po maši je v imenu učiteljskega zbora Marjana Šušteršič Rezelj uvedla slavje z nastopom vrtca in nižjih razredov, ki so se predstavili z verzji in petjem. Slovo od osmega razreda je še posebej občuteno, tako za učence kot za starše: zaključuje se otroška doba. Letos so se poslovlili naslednji: Monika Kinkelj, Anica Lenarčič, Andrejka Loboda, Niko Rezelj, Magdalena Teraš in Erika Urbančič. Za slovo so osmošolci recitali Prešernovo Zdravljico. Poslovilne besede sta jim namenila katehet France Cukjati in razrednik Marjan Jože Loboda. Besede zahvale pa je izrekel v imenu sošolcev Niko Rezelj.

V znamenju slovesa so bile tudi besede voditeljice šole Saše Zupan Omahna. Lepo dobo je spremljala na poti učenosti učence Slomškove šole, kar 31 let se je nabralo, od teh 5 let kot voditeljica. Res zasluži hvalež-

nost staršev in učencev. V imenu šole se ji je zahvalil Marjan Jože Loboda, v imenu staršev pa je Nežka Kastelic Ribnikar.

V preteklem šolskem letu je obiskovalo šolo 100 učencev, poučevale pa so naslednje šolske moči: Saša Zupan Omahna, France Cukjati, Sonja Zorko Snoj, Marjana Grabnar Petkovšek, Marjan Jože Loboda, Pavel Erjavec, Marjana Šušteršič Rezelj, Helena Rode, Mojca Vomberger, Patricija Mugerli, Erika Ribnikar, Marjeta Debeljak Vomberger, Kristina Prijatelj Breznikar in Aleksandra Omahna.

Ob zaključku šolskega leta velja omeniti napor vse šole, učencev in učiteljstva, pri predstavi igre Grdi raček, o kateri bomo poročali prihodnjic, in sodelovanje šolskega zborčka pri slovesnosti prvega svetega obajila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj 8. decembra.

9. decembra pa je šola pripravila Miklavžev prihod z obdarovanjem. Tradicionalnega otroškega praznika se je udeležilo lepo število otrok in staršev.

J.T.

Obisk v ZDA

Državna sekretarka za Slovence po svetu Magdalena Tovornik je odpotovala na obisk v ZDA. Tovornikova je skupaj z generalnim konzulom v Clevelandu Tonetom Gogalo obiskala Cleveland in slovenske skupnosti v zveznih državah Pensilvanija, Kolorado, Wisconsin, Minnesota in Illinois.

Tovornikova se je v Clevelandu srečala z republikanskim senatorjem slovenskega rodu in nekdanjim guvernerjem zvezne države Ohio Georgeom Voinovichem in predstavniki številnih slovenskih organizacij. Srečala se je z Avgustom Pustom, ki je bil pri guvernerju Ohia Bobu Taftu odgovoren za multikulturno sodelovanje, predsednik ZDA George Bush pa ga je oktobra imenoval za člana komisije za ohranjanje ameriške zgodovinske in kulturne dediščine v tujini. Državna sekretarka pa je govorila tudi z Eugenom Kogovškom, nacionalnim predsednikom Kranjsko slovenske podporme jednote (KSPJ), ki je najstarejša slovenska organizacija v ZDA, ustanovljena leta 1894.

V Kolorado se je srečala s predstavniki ameriških Slovencev v Denverju, Pueblu in Leadvillu, za katerega pravijo, da je najvišje ležeče slovensko mesto na svetu.

Državna sekretarka Magdalena Tovornik je v torek, 4. decembra, v New Yorku sklenila svojo desetdnevno turnejo. Ob koncu obiska je dejala, da je bila pot zelo

smiselna, saj se je v ZDA srečala z vsem, kar je nasploh tipično za slovenske izseljence. Ugotovila je, da je trenutno obdobje pomembno za državo in izseljence, saj se ji zdi, da počasi odhaja še ena generacija Slovencev in je čas, da se s pomočjo Urada za Slovence po svetu zanje kaj naredi. Za razliko od Lemonta v okolici Chicaga se je večinoma srečevala s starejšimi ljudmi, ki se počasi že sprašujejo ali bo za njimi še kaj ostalo.

Kot smo pa razbrali iz poročil, je Tovornikovo najbolj skrbelo, kako organizirati spomin na Slovence v ZDA, zbiranju arhivov, ni pa govorila dosti o drugi pomoči rojakom. Skrbi jo, da bi se ob novi zamenjavi generacij izgubili dragoceni dokumenti, zato je treba uresničiti projekte tudi po svetu, da po njenih besedah, po novem ne bi hodili samo še na pokopališča, ali pa v cerkve(!!!) in domove, ki so bili nekoč slovenski.

SLOVENSKI SINDIKALIST

Marino Kermac je bil v Trstu imenovan za pokrajinskega tajnika sindikata UIL-FPL, novonastale zveze v okviru vsedržavnega sindikata UIL, ki združuje uslužbence v zdravstvu in v krajevnih upravah. Kermac se poleg svojega dela aktivno udeležuje kulturnega življenja Slovencev v Italiji predvsem kot član raznih pevskih zborov.

Pred usodno...

Nad. s 1. str.

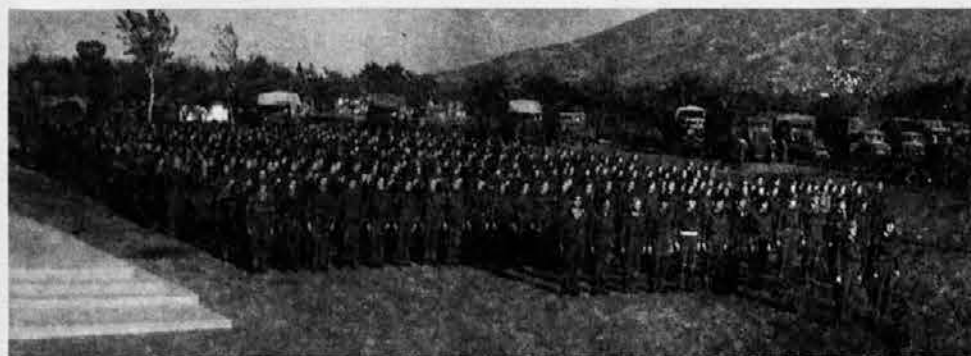
bistveno dvomljivost, zgodilo nekaj nepopravljivega in usodnega. Zgodila bi se velika krivica mnogim ljudem in država bi za temelj dobila konstrukt, ki bi s svojo zlaganostjo počasi začel prodirati v vse njene institucije. Vas pa bi, tako se je do sedaj še vedno zgodilo, doletela kazen: izgubili bi edino, kar imate - moralni položaj, ki vam ga zagotavlja resnica, dokler na njej stojite. Če pa boste resnico zapustili, njim, katerim na ljubo jo boste zapustili, ne boste enaki, ampak podrejeni. Oni bodo namreč privilegije, s katerimi kot dediči totalitarizma razpolagajo, obdržali. Ni si težko predstavljati, kako suvereno jih bodo izkoriščali, zlasti potem ko bodo

dosegli oprostitev od krivde, ne da bi jim jo bilo treba priznati.

Če bi bili v državnem zboru tudi z vašimi glasovi sprejeta kaka resolucija ali kaki zakoni, ki ne bi stali na integralni resnici, bi se torej zgodila še ena prevara - nikakor ne najmanjša v bogati tradiciji komunističnega manipuliranja. Vi pa bi kmalu za tem videli, da vam ne ostaja drugo, kot da podpišete brezpogojno vdanje. Podpisali bi jo vi, veljala pa bi za vse, tudi za nas. Ali je nujno, da je tako, se sprašujemo. Ali ni že dovolj političnih mrtvecev, ki jih pušča za seboj ta malo žalostna karavana?

Ljubljana, 9. novembra 2001

Predsednik NSZ: **Tine Velikonja**
Podpredsednik NSZ: **Anton Drobnič**
Tajnik NSZ: **Stane Štrbenk**
Urednik Zaveze: **Justin Stanovnik**

Jugoslovanski kraljevi polk v Neaplju, novembra 1945. V prvi vrsti sami oficirji.

Pisma bralcev

Spoštovani

Ko berem članek IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI z dne 22. novembra, imam naslednje komentarje:

1. Pod podnaslovom *Province da - sklad ne je sredi tretjega odstavka* pisano: „Za meseca decembra mora namreč Sklad odšteti državi 1260 milijonov dolarjev“. Beseda *mora* v zgornjem besedilu ne odgovarja stvarni situaciji. Vemo, da je svoj čas Argentina uaprosila mednarodno pomoč, da uredi svoj gospodarski položaj. Med drugimi, ki so se odzvali tej prošnji, je tudi Sklad (FMI). Ta pomoč Sklada pa je v obliki denarnih nakazil v obrokih, ki se tudi realizirajo samo, če Argentina izpolni pogoje, ki so bili dogovorjeni med Skladom in Argentino.

Dosedaj Argentina teh pogojev ni izpolnila in verjetno se bodo vršile nova pogajanja glede teh plačil.

2. Pod podnaslovom *Kriza in besede Cerkve*

a) se v prvem odstavku bere: „Po dogovoru s Fondom bi morala država imeti v zadnjih dveh mesecih superavit v višini 750 milijonov dolarjev, ima deficit 676 milijonov.“

Treba je pojasniti, da ni nobenega dogovora s Fondom, kjer bi bilo pogojeno, da mora imeti država v zadnjih dveh mesecih superavit v višini 750 milijonov dolarjev. Dejstvo pa je, da je bilo dogovorjeno, da Argentina v letu 2001 ne sme imeti več kot 650 milijonov pesov deficita. Če mora Argentina zadnja dva meseca v letu imeti superavit, je to zato, ker je že prejšnjih deset mesecev prestopila dogovorjeno letno mejo deficita.

Ne vem, kako si razlagati gornjo trditev „ima pa deficita 676 milijonov“. Najbrž je to samo predhodna ocena rezultata zadnjih dveh mesecev v letu. V tej zadevi pa imajo razni ekonomisti različne ocene.

b) V četrtem odstavku se bere, da argentinski škofje „... kritizirajo zunanji dolg, da je v sedanjem stanju krivičen in da ga je država v obliki obresti že zdavnaj izplačala.“

Kakor vidim v časopisu Clarin z dne 18. novembra (cela stran 6), je škof Miras glede argentinskega javnega dolga izjavil: „... el cálculo que se puede hacer de lo que se abonó es casi superior a lo que se recibió ... es justo que se pague una deuda si se pidió, pero también hay que lograr que las condiciones de pago sean justas y equitativas.“

Nikjer pa ne opazim, da bi škof Miras izjavil, da je država dolg v obliki obresti že „zdavnaj“ plačala. Po mojem mnenju je škof proti pretirano visoki obrestni meri, ki jo argentinski javni dolg plačuje, ne pa proti obrestim na splošno.

Janez Truden

Hvala bralcu za pripombe, ki so stvarne. Ob tem le kratek komentar.

Glede točke 1) sem smatral, da je bila pogojnost dovolj jasno nakazana s stavkom o misiji FMI, „ki naj pregleda, kako izvajamo ‘domače naloge’, potem bo šele prišel denar“.

Glede točke 2.a): omenjeni superavit v zadnjem bimestru (750 milijonov dolarjev) bi bil potreben za izpolnitev celoletnega dogovora, kot jasno nakaže bralec. Deficit 676 milijonov se nanaša na mesec oktober, ko je bil oklican „deficit 0“.

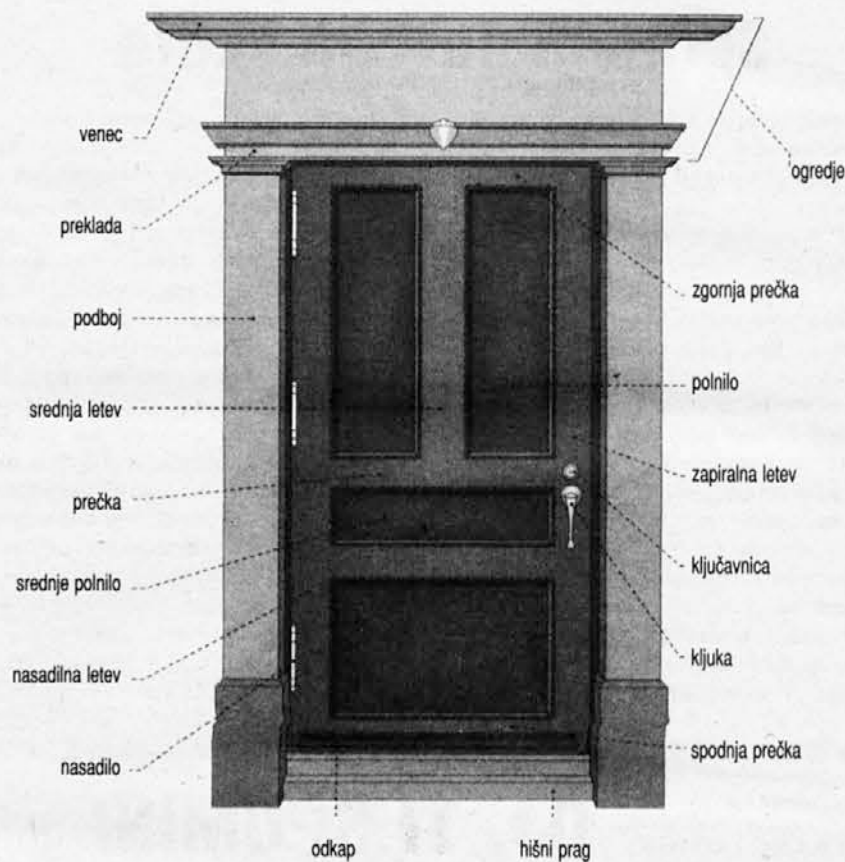
Glede točke 2.b) je opomba točna.

Ob vsem bi rad pojasnil g. Trudnu in tudi ostalim bralcem, da večkrat uporabljam številke zgolj za opis „termičnega občutka“ (sensación térmica) položaja, kar se mi zdi bolj važno za razumevanje dogodkov. Morda me pri tem včasih nekoliko zanese. Prosim, naj mi bo oprosteno.

Tone Mizerit

Jezikovni kotiček

Zunanja vrata

V pristojnosti Katoliške cerkve sodi, da po normah kanonskega prava podeljuje imenovanja in cerkvene službe.

Imenovanja, sprejemanje odpovedi in predstavitev škofov so v izključni pristojnosti Svetega sedeža.

6. ČLEN

Katoliška cerkev v Republiki Sloveniji in njene pravne in fizične osebe lahko svobodno vzpostavljajo in neovirano ohranjajo stike s Svetim sedežem in med seboj.

Prav tako lahko tudi svobodno in neovirano vzpostavljajo stike in sodelujejo s škofovskimi konferencami, z drugimi cerkvenimi ustanovami, z drugimi organizacijami in pravnimi osebami, bodisi doma ali po svetu.

7. ČLEN

Katoliška cerkev ima polno svobodo do lastnih sredstev obveščanja in ima enako kot druge pravne osebe pravico dostopa do vseh javnih sredstev obveščanja.

8. ČLEN

Pravne osebe Katoliške cerkve lahko ustanovljajo združenja v skladu z zakonodajo Republike Slovenije.

Republika Slovenija priznava pravico vernikov, da ustanovljajo združenja, v skladu z normami in cilji Katoliške cerkve, ter v njih svobodno in javno delujejo. Civilno-pravni vidiki dejavnosti teh združenj se urejajo v skladu z zadevnimi predpisi Republike Slovenije.

Pravne osebe Katoliške cerkve lahko ustanovljajo fundacije, ki delujejo v skladu z zakonodajo Republike Slovenije.

9. ČLEN

Pravne osebe Katoliške cerkve lahko, v skladu z zakonodajo Republike Slovenije, pridobivajo, posedujejo, izkoriščajo, odtujujejo in obremenjujejo premičnine in nepremičnine ter lahko pridobivajo ali se odpovedujejo lastninskim in drugim stvarnim pravicam.

10. ČLEN

Katoliška cerkev ima, v skladu z zakonodajo Republike Slovenije in v skladu s kanonskim pravom, pravico ustanovljati in upravljati izobraževalne in vzgojne ustanove, dijaške in študentske domove, šole vseh vrst in stopenj po lastnih statutih. Država bo podpirala ustanove iz prejšnjega

odstavka ob enakih pogojih kakor podpira druge tovrstne zasebne ustanove.

Status dijakov, študentov in gojencev teh ustanov je izenačen s statusom gojencev v drugih javnih ustanovah.

Druga odprta vprašanja vzgoje in izobraževanja bodo reševali pristojni državni organi in pristojna oblast Svetega sedeža.

11. ČLEN

Pristojni državni organi in organi lokalnih skupnosti ter pristojna cerkvena oblast sodelujejo pri ohranjanju in vzdrževanju kulturnih spomenikov in drugih kulturnih dobrin in arhivov, ki so v cerkveni lasti.

12. ČLEN

V Republiki Sloveniji je zagotovljeno celovito spoštovanje verske svobode posameznikom v bolnišnicah, zdraviliščih, zaporih in drugih ustanovah, kjer je gibanje oseb, ki se v njih nahajajo, omejeno ali onemogočeno.

Katoliška cerkev ima pravico do pastoralnega delovanja v teh ustanovah, v skladu z zakoni, ki urejajo zadevna področja.

13. ČLEN

Dobrodelne in druge socialne cerkvene ustanove in organizacije, ki se ukvarjajo z dobrodelnostjo in družbeno solidarnostjo ter so organizirane v skladu s slovensko zakonodajo, so glede olajšav, pomoči in drugih spodbujevalnih državnih ukrepov izenačene z drugimi podobnimi dobrodelnimi organizacijami v državi.

14. ČLEN

Republika Slovenija in Sveti sedež bosta reševala sporazumno, po diplomatski poti morebitna razhajanja, ki bi lahko nastala pri razlagi ali uporabi določil tega sporazuma.

Republika Slovenija in Sveti sedež si bosta nadalje prizadevala obravnavati odprta vprašanja, ki niso predmet tega sporazuma, z namenom doseči sporazumno rešitev.

15. ČLEN

Ta sporazum bo ratificiran v skladu s pravili vsake od pogodbenic in bo začel veljati z izmenjavo listin o ratifikaciji. Podpisano v Ljubljani... v dveh izvirmikih, od katerih je vsak v slovenskem in italijanskem jeziku, pri čemer sta besedili v obeh jezikih enako verodostojni.

Po STA

SPORAZUM MED R. SLOVENIJO IN SV. SEDEŽEM O PRAVNIH VPRAŠANJH

Republika Slovenija in Sveti sedež sta

- izhajajoč iz Sporazuma o vzpostavitvi diplomatskih odnosov;

- upoštevajoč, Republika Slovenija ustavo, zlasti člena 7 in 41 o svobodi vesti in veroizpovedi, Sveti sedež pa dokumente 2. vatikanskega koncila in norme kanonskega prava;

- zavedajoč se pomena človekovih pravic ter zlasti o sklicevanju na mednarodno priznana načela svobode mišljenja, vesti in verovanja;

- izhajajoč iz stoletne zgodovinske povezanosti med slovenskim ljudstvom in Katoliško cerkvijo;

- v želji, da bi z mednarodno pogodbo potrdila pravni položaj Katoliške cerkve v Republiki Sloveniji ter prispevala k nadaljnjemu reševanju odprtih vprašanj sklenila naslednji sporazum:

1. ČLEN

Republika Slovenija in Sveti sedež potrjujeta, da sta država in Katoliška cerkev, vsaka v svoji ureditvi, neodvisni in avtonomni, in se zavezujeta k polnemu spoštovanju tega načela v svojih medsebojnih odnosih in k sodelovanju za napredek človekove osebe in skupnega dobrega. Katoliška cerkev v Republiki Sloveniji deluje svobodno, v skladu s pravnim redom Republike Slovenije in s kanonskim pravom.

2. ČLEN

Republika Slovenija priznava pravno

osebnost Katoliške cerkve.

Republika Slovenija priznava tudi pravno osebnost vseh teritorialnih in personalnih cerkvenih institucij v Republiki Sloveniji, ki imajo to osebnost po normah kanonskega prava. Cerkevna oblast jih mora prigrasiti pristojnemu državnemu organu, da jih registrira.

3. ČLEN

Pravni red Republike Slovenije Katoliški cerkvi zagotavlja svobodo bogočastja, kateheze in vseh drugih njenih dejavnosti.

Vsa izredna javna bogoslužna opravila in druga verska zbiranja (romanja, procesije, srečanja) pristojna oblast Katoliške cerkve prigrasiti pristojnemu državnemu organu.

4. ČLEN

Pristojna cerkvena oblast je izključno pristojna za vzpostavitev, spremembo in ukinitvev cerkvenih struktur. To v prvi vrsti zadeva vzpostavitev, spremembo in ukinitvev cerkvenih območij (nadškofij, škofij, apostolskih administratur, personalnih in teritorialnih prelatur in opatij), samostanov, župnij, združenj posvečenega in družb apostolskega življenja.

Nobena škofija Katoliške cerkve v Republiki Sloveniji ne bo obsegala ozemlja, ki je zunaj meja Republike Slovenije in noben del ozemlja Republike Slovenije ne bo pripadal škofiji, katere sedež je zunaj Republike Slovenije.

5. ČLEN

Slovenija in šport

USPEŠEN ZAČETEK ROKOMETAŠIC
Slovenska ženska rokometna reprezentanca je uspešno začela svetovno rokometno prvenstvo v Italiji. Zadnje tekmo skupine je izgubila z Norveško s 24:32 in v skupini D osvojila končno drugo mesto. Naslednja tekma, v osmini finala, bo v Bolzanu in sicer z Avstrijo.

TENIŠKO EVROPSKO PRVENSTVO

Slovenska teniška reprezentanca je uspešno začela nastope na ekipnem evropskem prvenstvu v Montecatiniju v Italiji. V prvem dvoboju je z 2:1 premagala Belgijo in se tako uvrstila v polfinale. V prvem dvoboju je Iztok Božič izgubil z Coenom s 3:6 in 5:7, nato je Marko Tkalec ugnal Wautersa s 7:5 in 7:5, v odločilnem dvoboju pa je slovenska dvojica Tkalec/Matija Zga-

ga premagala Coena in Thysa s 4:6, 6:4 in 6:1. Vendar naprej ni šlo: V polfinalu so varovanci kapetana Andreja Jerasa izgubili z Grčijo z 0:2, tako da so se v domovino vrnili z bronasto medaljo ter obstankom v šampionski skupini tega tekmovanja. Grki so bili nesporni favoriti, saj so na lestvici ATP uvrščeni krepko pred slovenskimi igralci, poleg tega pa je Andrej Jeras začel proces pomlajevanja reprezentance.

Obvestila

SOBOTA, 15. decembra:

Na Slovenski pristavi festival folklornih plesov.

NEDELJA, 16. decembra:

46. Slovenski dan s celodnevno prireditvijo v Hladnikovem domu v Slovenski vasi.

PETEK, 21. decembra:

Sestanek staršev otrok, ki bodo potovali na počitniško kolonijo, ob 21. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 22. decembra:

Božičnica Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši ob 17.30.

Koncert ob 30-letnici MPZ San Justo ob 20.30 v Našem domu v San Justu.

NEDELJA, 23. decembra:

Božični koncert in žive jaslice v kapeli zavoda Presvetega Srca v San Martinu ob 19. uri.

PONEDELJEK, 31. decembra:

Na Slovenski Pristavi zvečer Silvestrovanje.

Naročniki in bralci:

Svobodna Slovenija 2002

Ko boste prejeli prvo številko, se najprej vsedite. Presenečenje bo veliko!

Opozorite tudi prijatelje, znance, sorodnike in dobrotnike, ki morda še niso (ali niso več) naročniki našega lista. Storite jim uslugo: prepričajte jih, da se tudi oni naroče.

Slovenski pevski zbor iz San Martina in otroški zbor

vabita na

božični koncert in žive jaslice

v nedeljo, 23. decembra, ob 19. uri

v kapeli zavoda Presvetega Srca, R. Carrillo 2349 - San Martin

Vincencijeva konferenca in Zveza slovenskih mater in žena

vabita na

Slovensko božično praznovanje

v soboto, 22. decembra, v Slovenski hiši

Ob 18. uri sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj s petjem otroškega zbora s Pristave „Zarja mladosti“, pod vodstvom Marjane Jelenc.

Sledi koncert Anice Rode.

Nadaljevanje božičnega srečanja v dvorani škofa dr. Gregorija Rožmana.

Pohitite, ker je zadnji čas za najboljšo investicijo!

Podporni bon „rifa“ Zedinjene Slovenije

Sprejemamo tudi čeke!

Kupite ga takoj! Samo za deset pesov lahko postanete srečni lastnik katerega izmed sledečih dobitkov:

1. Računalnik s tiskalnikom
2. Deset dni bivanja v Počitniškem domu dr. Hanželiča v kordobskih planinah
3. Barvni TV sprejemnik
4. Mikrovalovna pečica „Philco“
5. Čistilec za zrak „Spar“

Bone lahko kupite v društveni pisarni, pri poverjenikih Svobodne Slovenije v Slogi in pri odbornikih vseh slovenskih domov.

Pohitite z nakupom! Igra na božično zrebanje Loteria Nacional (22. decembra).

PODPRITE NAŠE DRUŠTVO IN NAŠ LIST!

Pisali smo pred 50 leti...

PREGLED GLASBENEGA DELA

Delo poklicnih glasbenikov: Ančica Kraljeva in Anton Soler imata brez dvoma vse pogoje, da postaneta odlična klavirska umetnika.

Na področju vede je prof. Jože Osana očrtal filozofske temelje glasbene vede. Zborovsko glasbeno udejstvovanje: narodni pesmi je posvetil zbor Gallus poseben koncert ter dve glasbeni oddaji po radiu. Na pobudo dirigenta dr. Julija Savellija so nastali trije novi venčki: Alojzij Geržinič Sonce je za gore šlo; Jože Osana Fantje na vasi; in Drago Mario Šijanec Odmevi s koroških planin.

RECITACIJSKI VEČER BALANTIČEVE DRUŽINE

Zadnje nedeljo je na ta večer prišlo vsega 24 ljudi, vstevši 5 recitatorjev in 4 avtorje, katerih dela so se brala. Pri Marianistih jih ni bilo niti toliko, v San Martinu nekaj malega več. Prireditev se je vršila v največji slovenski naselbini, v bližini dveh gledaliških družin, pevskega zbora, zbirališča fantov itd. Ne najdemo nobenega opravičila.

Slovenija moja dežela

Janzenizem

Vse jožefinske reforme absolutistične države ne bi bile mogoče, če ne bi našle podpore v sami Cerkvi.

Tedaj je v Cerkvi nastajal janzenizem. Ime je dobil po začetniku Janseniusu. V dogmatičnih vprašanjih je bil na robu herezije, poudarja moralni rigorizem, pravice škofov proti papežu, nasprotuje redovom, papeževi nezmotljivosti in dovoljuje državni oblasti posegati v cerkveno življenje. Tedaj je Avstriji delovalo precej škofov, ki so hoteli obnovitev Cerkve, predvsem iz njenega nabuhlega baročnega stila.

Na Slovenskem dogmatičnega janzenizma ne poznamo, a praktični rigorizem se je precej zasedel v slovensko duhovščino. Ljubljanski škof Herberstein se je tega duha navzel v času svojega študija. V svojih vizitacijah se je seznanil z veliko nevednostjo ljudstva, zato je ponovno uvedel veliko nočno spraševanje, a je nastopal proti redovnikom, za neomejeno oblast škofa v škofiji, pravice deželnega kneza v cerkvi itd. Glede spovedi priporoča spovednikom, naj se varujejo pretirane strogosti pa tudi mehke popustljivosti.

Cesar je Herbersteinova prizadevanja nagradil s tem, da ga je imenoval za prvega ljubljanskega nadškofa, a Rim tega imenovanja ni hotel potrditi, dokler škof ne prekliče svojih zmot, ki jih je objavil v pastirskem pismu leta 1782. Ker Herbersteinova opravičila Rima niso prepričala, je prišlo do resne napetosti med Rimom in Dunajem. A Herberstein ni postal nadškof, to je šele postal njegov naslednik Mihael Brigi-

do, ki je bil umerjen jožefinski prosvetljeneec. Vendar je prav on pričetnik moralnega rigorizma, ki je tako značilen za slovensko duhovščino 19. stoletja. Brigido je ustanovil v Ljubljani bogoslovje z janzenistično vzgojo.

V praksi so janzenisti priporočali resnost, včasih prav mrkost, brez zunanjih izražanj vere. Strogo so omejevali obhajilo, češ da človek ni vreden pogostega obhajila, preprečevali procesije in druge ljudske pobožnosti, itd. Saj vemo, da je pozneje Baraga tako hudo občutil ta pritisk, da se je odselil v Ameriko. Posledice so se v Sloveniji čutile še precej desetletij.

Tako so jožefinske in janzenistične reforme z roko v roko marsikaj spremenile, nekaj v dobro in nekaj v slabo.

CERKVENI OGLASNIK

Polnočnica za Slovence na področju Velikega Buenos Airesa bo tudi letos v spodnji cerkvi Santa Rosa, Pasco 430.- Med mašo bo pevski zbor Gallus pel slovenske božične pesmi. Od pol enajste ure dalje bo prilika za sv. spoved.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Družabna pravda: december 1951. Vsebina: Ustavna listina Srednjeevropske federacije krščanske strokovne zveze; Družabna zavednost (Janko Hostnik); Beseda o družini (Rudolf Smersu); Nastanek programa o stanovski ureditvi Slovenije (Milan Majnik); Ob zaključku našega leta (France Žužek).

Svobodna Slovenija, št. 50; 20. decembra 1951

Osebne novice

Družinska sreča. V Sloveniji se je na dan Sv. Miklavža rodil **Gregor Mali** v zakonu Monike Kambič - Mali in Klemena Malija. **Srečnim staršem prisrčno čestitamo!**

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena je darovala prof. Majda Rotar (Ljubljana) 115.- dolarjev v spomin prof. Milene Dobovšek.
Bog plačaj!

Zreli ljudje si ne zatiskamo oči.

Le zakaj bi se pretvarjali?

Vsi, ki so varčevali za težke dni, so imeli prav.

V rokah imajo ključ za dobo stisk.

Sloga vam daje solidno pomoč.

Bmė. Mitre 97

Ramos Mejía

4656-6565

**SLOGA DA VEČ!
V SLOGI JE MOČ!**

„Slovenski dan, naš dobri dan“

V nedeljo, 16. decembra v Hladnikovem domu v Slovenski vasi

46. SLOVENSKI DAN

11.15: zbiranje gostov
11.30: pozdrav in dviganje zastav
12.00: koncelebrirana sv. maša
13.30: kosilo
18.00: kulturni program

Slovenske pokrajine v glasbi in plesu. Nastopajo folklorne skupine naših Domov.

Slavnostni govornik: **Tone Mizerit**

Ves popoldan: športne tekme mladcev in mladenk

Zabavali se boste lahko in kupili spominčke na izvornih stojnicah

NAKAZNICE ZA KOSILO REZERVIRAJTE NA TELEFON 4267-1095 (STANE JEMEC) DO SREDE 12. DECEMBRA.

PRIDITE. NE BO VAM ŽAL!

Correo Argentino Suc. 7
FRANQUEO PAGADO
Cuenta N° 7211
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE**
Director: **Valentín B. Debeljak**
Propietario:
Asociación Civil Eslovenia Unida
Presidente: **Antonio Mizerit**
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
C1407GSR BUENOS AIRES
ARGENTINA
Telefax: (54-11) 4636-0841/2421
4674-5125
e-mail: esloveniau@sinectis.com.ar
e-mail: debeljak@pinos.com

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Za Društvo Zedinjena Slovenija:
Tone Mizerit
V tej številki so sodelovali še:
Gregor Batagelj, Nova slovenska zaveza, Pavlina Dobovšek, Jernej Tomazin, Janez Truden, Ivan Žnidar, Franc Lobnik, Radio Ognjišče, STA

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 60; pri pošiljanju po pošti pa \$ 75; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 80 USA dol. za vse države.

Čeke:
v Argentini na ime „Eslovenia Libre“
v inozemstvu na ime „Antonio Mizerit“

Oblikovanje in tisk:
TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires
Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953
E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Mali oglasi

PSIHOLOGI

Veronika Fajfar, psihološka svetovalka (counselor). Svetovanje in pomoč v trenutkih odločitev, tesnobi, krizah, zmedih, nevolji in konfliktih. Ordina-cija v španščini in slovenščini. - Tel. 4865-9342; 15-4493-0369. e-mail: veronikaf@elsitio.net

TURIZEM

Oddam hišo - Bustillo, km 6 - Oddam bungalov na Catedralu - Bariloche. Tel: 02944-424978

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814.

E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Tel. 4441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

ARHITEKTI

Arh. Jure Vombergar - Projekti in vodstvo grad-benih del. Občinski načrti za gradnje brez dovoljenja. Gaona 2776 - (1706) Haedo - Tel.: 4443-7385

Arq. Carlos E. Kostka. Mantenimiento de edificios. Presupuestos sin cargo. Capital y Provincia. Sarandí 148, Capital. Tel./Fax: 4952-8427.

ADVOKATI

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/ Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

dr. Marjana Poznič - Odvjetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@sfanet.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvjetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvjetnica; Avenida Corrientes 1250, 5° F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

FOTOGRAF

Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - <http://www.foto.com.ar>

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

PROŠNJA

ZEDINJENA SLOVENIJA med drugimi dejavnostmi vsako leto pripravi naš skupni slovenski dan.

To pa je povezano z različnimi stroški. Društvo nima izrednih dohodkov, ima pa mnogo potreb in izdatkov. Zato prosimo vse rojake, da se na ta dan pri prostovoljnih prispevkih velikodušno odzovejo.

Prosimo vse raznašalce, mladi, odbornike domov in ZS, da najkasneje do torka, 18. decembra vrnete vse izpolnjene listke prodanih srečk. Če jih niste vse prodali, pa prosimo da enako do takrat vrnete srečke.

To lahko storite vključno v stojnici Zedinjene Slovenije, ki bo na Slovenskem dnevu.

Hvala lepa za sodelovanje in razumevanje!

Folklorna skupina Pristava

vabi na

XII. VESELICO NARODNIH PLESOV,

ki bo v soboto, 15. decembra, ob 20.30 uri,

s sodelovanjem argentinske, armenske, grške, kolumbijske, španske in slovenske folklorne skupine

Rep. de Eslovenia 1851 - Castelar

Vas pričakujemo!

WIBA

...o nada que hablar

bajó sus tarifas

Mednarodni pogovori po izredno nizki ceni

Slovenija \$ 0,29 USA \$ 0,18

Sra. Natalia. Tel: 4983-3234 loconsolo@sinectis.com.ar

SILVESTROVANJE NA PRISTAVI

31. decembra

Pridi, ne bo ti žal!

Kreditna Zadruga SLOGA - Bmé. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bmé. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Miha Gaser).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 4651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 4755-1266 - Uraduje ob četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (ga. Milena Skale).

SLOGA - PODRUŽNICA CARAPACHAY Slovenski dom - Dra. Grierson 3837 - Uraduje vsako sredo od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 11. do 13. ure (ga. Andrejka Papež Cordova).

PORAVNAJTE NAROČNINO!

V četrtek 22. novembra je v 79. letu starosti umrl v Bariločah

BLAŽ RAZINGER

USTANOVNI ČLAN SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA V BARILOČAH

V imenu Društva in odbora izrekamo vsem domačim iskreno sožalje.

Bariloče, Argentina

MPZ San Justo
vabi na

KONCERT OB 30-LETNICI

KI BO V SOBOTO, 22. DECEMBRA OB
20.30 URI V NAŠEM DOMU V SAN JUSTU

Eno uro pred koncertom
in po njem ogled razstave Ivana
Bukovca: Akvareli iz Slovenije

Šolska počitniška kolonija

SPOROČA:

sestaneke staršev z vodstvom kolonije in priložnost za razgovor bo v petek, 21. decembra ob 21 uri v zgornji dvorani Slovenske hiše.
Prosimo za točnost.